

۲۴ آبان، روز آغاز هفته کتاب و کتابخوانی مصادف است با روز درگذشت عارفی که عمر ۷۹ ساله خود را، در راه شکوفایی معارف دینی و ترویج آن در جامعه انسانی صرف نمود و بزرگداشت بزرگ مردی با نام و آوازه علامه سید محمدحسین طباطبایی است. مقام معظم رهبری، حضرت آیت الله خامنه ای، در قسمتی از پیام خود به مناسبت سالگرد ارتحال علامه طباطبایی، ایشان را چنین ستودند: «او (علامه طباطبایی) مجموعه ای از معارف و فرهنگ اسلام بود، فقیه بود، حکیم بود، آگاه از اندوخته های فلسفی شرق و غرب بود، مفسر قرآن بود، از علوم اسلامی، یعنی علمی که از اسلام نشأت گرفته، یا از آن تغذیه کرده است، مطلع بود... شخصیت او، در لابه لای این دانستنی های بسیار، به کمک ریاضتی مداوم و درازمدت پرورده، صیقل یافته و پرداخته شده بود. از کسانی بود که تنها مکتب جامعی چون اسلام می تواند امثال او را در دامان پربرکت خویش پرورش دهد». استاد شهید مرتضی مطهری، در هنگام یاد از وی، از تعبیر «روح و جانم فدای او» استفاده می کردند و درباره علت علاقه و ارادت به ایشان می گویند: من فیلسوف و عارف بسیار دیده ام و احترام مخصوص من به ایشان نه به خاطر این است که ایشان یک فیلسوف است، بلکه احترامم به این جهت است که او عاشق و دلباخته اهل بیت است. علامه در ماه رمضان، روزه خود را با بوسه بر ضریح مقدس حضرت معصومه علیهاالسلام افطار می کرد. ابتدا پیاده به حرم مطهر مشرف می شد، ضریح مقدس را می بوسید، سپس به خانه می رفت و غذا می خورد. این ویژگی اوست که مرا به شدت شیفته ایشان نموده است». پس بزرگداشت علامه سید محمدحسین طباطبایی، ارج گزاری به تمامی عارفان، دلدادگان حریم اهل بیت (ع) و عالمان دینی است که با سخت کوشی های خود، اوج دانش، معنویت و روحانیت را به انسان ها تفهیم نموده اند. از این رو در این بروشور سعی نموده به معرفی شخصیت و آثار ایشان پرداخته شود.

حقیقت طلبی یکی از ویژگی های علمی علامه طباطبایی بود و در این راه زندگی و سرمایه عمر خود را صرف نمود. همیشه پیش از پیروی از جریان های رایج، به دنبال حقیقت بود و هر گاه با تامل و تحقیق حقیقت را می یافت و چیزی را کشف می کرد، در بیان و اظهار آن تردید روا نمی داشت. اهل هیاهو و جوسازی هم نبود و تنها از راه تدریس و گفتار و نوشتار معارف، نظرات خود را مطرح می ساخت.

از ویژگی های دیگر علامه طباطبایی، می توان به توجه به تحقیقات، یافته های دیگر دانشمندان در دانش های گوناگون روز حتی متفکران غیر مسلمان اشاره نمود. ایشان در عین تسلط بر فلسفه و عرفان و متون اسلامی، هرگز خود را در این محدوده محصور نساخت، بلکه مرزهای معرفت و تحقیق را تا منابع غیراسلامی نیز گسترش داد و معتقد بود که «باید جهان را شناخت و نباید خود را در برج های خویش محصور و منزوی کرد». آشنایی علامه با معارف دیگر مکتب ها و حوزه های فکری دیگر، سطحی نبود و عمق و غنای بالایی داشت. به طور مثال با هانری کربن فیلسوف فرانسوی استاد دانشگاه و اسلامشناس غربی از طریق شهید مطهری آشنا شدند و مباحثاتی با هم داشتند که از سال ۱۳۳۶ هجری شمسی شروع شد و بیش از ۲۰ سال ادامه پیدا کرد که نتایج این مباحثات به چهار زبان فارسی، عربی، فرانسه و انگلیسی در کتاب «شیعه: مجموعه مذاکرات با پروفیسور هانری کربن فرانسوی» منتشر شده است.

ترویج نویسندگی و پرورش و تربیت تنی چند از نویسندگان یکی از خدمات بزرگ علامه طباطبایی به جامعه دینی زمان خویش بود. یکی از شاگردان ایشان می گوید: «در سال ۱۳۳۵ که حملات و تبلیغات مادی گری در ایران افزایش یافته بود و هیچ مقاله دینی و نشریه علمی در ایران وجود نداشت که پاسخ گوی نیازهای روز باشد، استاد انجمنی متشکل از فضیای آن روز حوزه به وجود آورد و از آنان، نویسندگی و تنظیم مقالات در موضوعات مختلف را درخواست کرد. طرح موضوع توسط خود استاد انجام می گرفت و نگارش مقالات بر عهده دیگران بود که شهید مطهری، شهید قدوسی و امام موسی صدر از شمار کسانی بودند که اولین مقالات را تهیه و تنظیم کردند». علامه نویسندگی خود را در نگارش آثاری به زبان های عربی و فارسی، مقدمه و تقریظ بر کتب و نیز چند یادداشت مختصر مصروف نمود که در ذیل به معرفی آثار مهم و چکیده ای کوتاه از آن ها پرداخته شده است.

از آثار عربی می توان: رسائل سبعة، رسائل التوحیدیه، حاشیه الکفایه، تعلیقه علی بحارالانوار، تعلیقه علی الاصول من الکافی، تعلیقه واحده علی مرآة العقول، تعلیقه علی الاسفار الاربعه، علی و الفلسفه الالهیه، رساله فی التوحید، رساله فی العلم، بدایه الحکمه، المیزان فی تفسیر القرآن، نهایة الحکمة، رساله الولایه، رساله فی علم النبی (صلی الله علیه وآله و الامام علیه السلام بالغیب) را برشمرد.